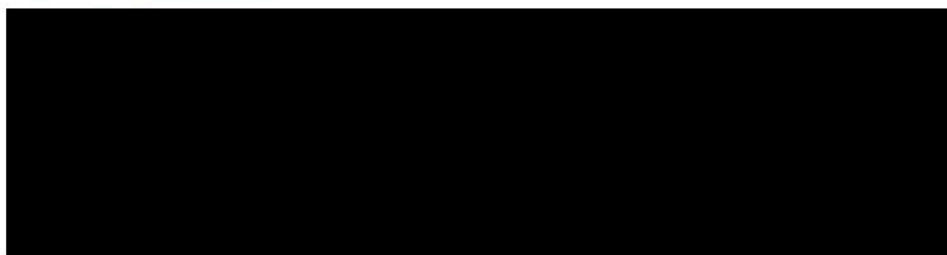




Adina CHIRILĂ



Experiența profesională / Funcții

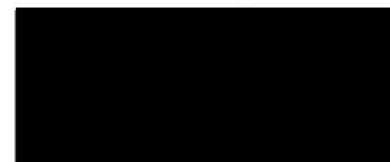
- În prezent (2023-)** CS II, Institutul de Studii și Cercetări Socio-Umaniste „Titu Maiorescu” din Timișoara, Filială a Academiei Române
- 2020** Atestat de abilitare în *domeniul de studii universitare de doctorat Filologie*, OM Nr. 5836/16.10.2020
- În prezent (2016-)** Conferențiar universitar titular, Departamentul de Studii Românești, L.I.F.T., UVT
- 2013-2016** Cercetător senior, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Litere, Bd. Carol I 11
- 2008-2016** Lector universitar titular, Departamentul de Studii Românești, L.I.T., UVT
- 2005-2008** Asistent universitar titular, UVT
- 2002-2005** Preparador titular, UVT
- 2000-2002** Cadru didactic asociat, UVT

Domenii de competență: filologie, lingvistică generală, lingvistică diacronică, lingvistică aplicată, stilistică, traductologie, cultivarea limbii, comunicare.

Limba maternă: Româna

Limbi străine cunoscute:

	Înțelegere		Vorbire		Scriere
	Ascultare	Citire	Participare la conversație	Discurs oral	
Engleză	C2	C2	C2	C2	C2
Franceză	B2	C1	B1	B1	B1
Germană	B2	B2	B1	B1	B1



Studii / Programe de formare (recunoscute prin diplome)

- 2023, noiembrie **UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA**
Adaptarea modalităților de predare pentru studenții cu cerințe educaționale speciale (CES). Formator: Conf. univ. dr. Claudia Borca, Departamentul de Științe ale Educației.
- 2018, iulie **UNIVERSITY OF LAUSANNE, CH**
SSHS – Summer School in Historical Sociolinguistics: Bilingual optimization strategies in language change; Corpus approaches to Early Modern English: The case of Shakespeare's language; Synchronic variation and diachronic change; Standards and standardizations; Promotion and invisibilization of languages. Nationalistic language policy and its impact on sociolinguistic landscape; Exploring historical orality; Doing historical sociolinguistics in messy environments: The construction of language change narratives and the colonial expansion of Iberian languages
- 2017, decembrie **UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA**
PBL – „(mai) PREDĂM, (ne) PREDĂM sau FACILITĂM învățarea? Pentru o educație centrată pe student – învățarea bazată pe probleme (Problem-Based Learning)”, Centrul de Dezvoltare Academică al Universității de Vest din Timișoara (Formator: lect. univ. dr Ana-Maria Radu-Pop)
- 2013, iulie **BANGOR UNIVERSITY, UK**
SSCL – Summer School in Cognitive Linguistics: From linguistics' grammars to speakers' grammars; Grammaticalisation and language change; Evolutionary Cognitive Linguistics; Simulation Semantics
- 2013 **UNIVERSITY COLLEGE LONDON, UK**
LSSC – London Summer School in Classics: Greek
- 2011, martie **UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA**
Managementul Școlii Doctorale : Noutăți, Dileme, Utopii. Prorector Prof. dr. Pia Brînzeu
- 2000-2008 **UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA**
PhD. Științe umaniste – Filologie; tema de cercetare: Normă și dialect în scrierile lui Antim Ivireanul, conducător științific: prof. univ. dr Vasile Frățilă
- 2000-2002 **UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA**
M.A., specializarea „Limba română în sincronie și diacronie. Probleme controversate”

1996-2000 UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA

B.A. Studii de licență, Facultatea de Litere, Filosofie și Istorie, secția română-engleză, UVT

Premii și distincții

Premiul „Timotei Cipariu”, Academia Română/2023. Președinte: Acad. Ioan-Aurel POP, pentru lucrarea: Antim Ivireanul, *Evanghelie, 1697. Ediție critică și studiu filologico-lingvistic*, Iași, EUAIC, 2021.

Diplomă de Excelență, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, 2023.

(ca Adina Dan) „Premiul I” la Concursul național studentesc „Mihai Eminescu”, Iași, 1999, secțiunea *Traducere*, pentru traducerea în limba engleză a poeziei *Într-o lume de neguri...* de Mihai Eminescu.

(ca Adina Dan) „Premiul pentru literatură tânără”, 1999, Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România. Secretar: prof. univ. dr Cornel Ungureanu.

CV Narativ

Consider că unele dintre cele mai importante contribuții ale mele în cercetarea filologică sunt conținute și ilustrate de următoarele:

- 1 *Limba scrierilor lui Antim Ivireanul. Partea I. Fonetica. Morfologia*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013, 340 p., ISBN 978-973-703-975-0; 978-973-703-932-3.
- 2 Antim Ivireanul, *Evanghelie, 1697. Ediție critică și studiu filologico-lingvistic* [Critical edition, and Philological and linguistic study], Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2021, 348p. ISBN: 978-606-714-671-4 (co-author: Roxana Vieru).
- 3 *Језик румунског превода Душанова законика и Епитимијног номоканона*, in Коста Чавошки, Ђорђе Бубало (уредници), *Законик Цара Стефана Душана. Књига V, Румунски Превод Законика Цара Стефана Душана и Епитимијног Номоканона (1776)*, Београд, Српска Академија Наука и Уметности, Одељење Друштвених Наука, 2021 (co-author: Monica Nuțanu/Моника Хуцану).
- 4 *Carte sau lumină, Snagov, 1699*, Ediție de text [Text edition], Timișoara, Editura Eurostampa, 2016.
- 5 *Corpus electronic al textelor românești vechi (1521-1640) CETRV*, PN-II-ID-PCE-2012-4-0285 (- [TextVechi.Website](#))
- 6 *Biblical Hermeneutics Through Anthroponyms. Its Chances “After Babel”*, in „Belas Infieis”, 9/2020, nr. 3, p. 11-24 (<https://periodicos.unb.br/index.php/belasinfeis/issue/view/2009>; <https://doi.org/10.26512/belasinfeis.v9.n3.2020.30830>).
- 7 *Disonanțe etnonimice într-o traducere neotestamentară din prima jumătate a secolului al XVII-lea*, in „Philologica Jassyensia”, XIX (2023), nr. 2, p. 29-40 (co-authors: E. Conțac and R. Vieru) (<https://www.doi.org/10.60133/PJ.2023.2.02>).

- 8 *Revizuire tipografică și opțiune lingvistică în Evanghelia de la Snagov, 1697*, în „Diacronia”, VII (2021), 1(13), p. 1-10 (co-author: R. Vieru) (<https://doi.org/10.17684/i13A178ro>; <https://doi.org/10.17684/i13A178en>).
- 9 *Poate fi corectată atestarea lui copt, -ă (1887, DLR), pe baza CL 1699?*, în „Diacronia”, II/2016, nr. 1 (3), p. 1-7 (www.diacronia.ro, <http://dx.doi.org/10.17684/i3A41ro>, <http://dx.doi.org/10.17684/i3A41en>). *Note despre redarea unui pasaj evanghelic controversat în limba română (Matei, 19, 24)*, în „Diacronia”, I/2015, nr. 1, p. 1-17 (www.diacronia.ro, <http://dx.doi.org/10.17684/i1A2ro>, <http://dx.doi.org/10.17684/i1A2en>).

I. Primul element din lista de mai sus (1) reprezintă rezultatul cercetării mele doctorale. Subiectul și metodele aplicate în timpul cercetării au reflectat normele generale ale practicilor filologice și ale investigațiilor de lingvistică istorică. Am depășit tonul descriptiv și am corelat elementele lingvistice ale textelor cu normele sau obiceiurile lingvistice ale epocii, în funcție de diverse circumstanțe diatopice și/sau diastratice, și am explicat formele și fenomenele. Dincolo de concluziile cercetării mele, cartea merită menționată aici pentru că reprezintă două lucruri de importanță egală în înțelegerea parcursului meu în domeniul științelor umaniste (în speță, al istoriei limbii române literare):

- în primul rând, este produsul unei observații îndelungate și riguroase asupra textelor lui Antim Ivireanul în două stări: ca scrieri originale, păstrate ca manuscrise sau în prima lor ediție tipărită medievală, și/sau ca texte editate în cursul secolului XX;
- în al doilea rând, publicarea sa funcționează ca o garanție a cunoașterii mele profunde și solide despre aspectul lingvistic al operei lui Antim Ivireanul: limba textului, supusă unei norme (folosesc termenul în sens larg, ca set de obiceiuri lingvistice observate de o comunitate sau chiar de un individ cu scopul comunicării – fără a face aici distincție între „uz”, „normă lingvistică”, „standard”), codurile lexicale ale textului (litere, accente, punctuație) și codurile bibliografice ale textului (tipul literelor, distribuția spațiilor albe etc.).

Acest tip de cunoaștere a fost valorificat ulterior; în ultimii ani, am publicat studii de strică specialitate (ex. punctele 6, 7, 8, 9, 10). Dincolo de conținutul științific și informația filologică și lingvistică oferită publicului de specialitate, ca un plus de cunoaștere în domeniul în care se încadrează, oricare dintre aceste studii relevă concepția mea despre cercetarea filologică și despre cum trebuie abordată o problemă ce ține de istoria culturii scrise, la îmbinarea dintre istoria limbii, istoria limbii române literare, fonetică (istorică), lexicologie. În primul rând, am preferat întotdeauna să abordez probleme / subiecte insuficient elucidate sau complet neabordate până în acel moment, sau considerate eronat ca fiind rezolvate, excelând în cercetarea punctuală. În al doilea rând, am utilizat în cercetările mele idei / abordări / principii / cunoștințe oferite de mai multe discipline din domeniul lingvistic, așa cum apar ele într-un arbore evolutiv al științei despre limbaj. Fiind de părere că granițele dintre aceste discipline sunt artificiale, limitative și înșelătoare, am privit fiecare aspect care m-a preocupat vreodată ca parte a unui angrenaj complex – cu relații în diacronie și sincronie, chiar și în afara sistemului limbii propriu-zise – a cărui înțelegere se face pe căile constituite de angrenajul însuși. De exemplu, cu punctul 6, am arătat că adesea (mai ales în Vechiul Testament), antroponimele biblice pot fi descrise ca nume dinamice, întrucât contribuie la construcția conținutului unui text și sunt elemente active în procesul de transmitere a sensului către un alt spațiu cultural sau alt timp cultural. În consecință, modul în care traducătorii Bibliei le tratează, intenționat sau accidental, afectează șansa cititorului-țintă de a înțelege mesajul inițial intenționat al textului. Lucrarea urmărește avatarurile numelor fiicelor lui Iov (cf. Iov 42:14) din ebraică, în greacă și

latină și, mai târziu, în limbi vernaculare precum româna, și sugerează că – deși la fel de explicabile contextual și/sau pragmatic – opțiunile de traducere diferite ating niveluri diferite de relevanță sau reprezentativitate față de textul original și, de fapt, față de intențiile traducerii, multiple și complicate. În mod similar, studiul menționat la punctul 10 urmărește, dintr-o perspectivă diacronică, soluțiile pe care traducătorii și revizorii români le-au aplicat pasajului biblic din Mt 19, 24, prezent și în Mc 10, 25 și Lc 18, 25. Ținând cont că aceștia au avut, cel puțin până la un punct, privilegiul de a se exprima în circumstanțe care le-au permis o anumită libertate față de textul de bază, am căutat să înțeleg clar natura factorilor care i-au determinat să își asume această libertate și ce le-a ghidat opțiunile lingvistice. Cercetarea și-a propus să examineze două tipuri de texte: cel biblic integral (Noul Testament și Biblia) și textul utilizat special de cler, în versiunile sale succesive, începând din secolul al XVI-lea până în epoca modernă; faptele observate atrag atenția asupra cărturarului responsabil de text, care prezintă un comportament ce implică încredere în cunoștințele sale anterioare despre conținutul și forma textului prelucrat, o evaluare critică a versiunii care servește drept punct de plecare și o reînnoire a soluțiilor lingvistice oferite de surse de altă natură decât textul rectificat.

II. Experiența mea a fost valorificată și într-o serie de ediții de texte și ediții critice ale scrierilor vechi românești: patru, ca parte a proiectului național *Corpus electronic al textelor românești vechi (1521-1640)* (punctul 5), precum și *Antim Ivireanul*, Evanghelie, 1697 (punctul 2). Aceasta din urmă a primit una dintre cele mai prestigioase distincții acordate de o instituție de învățământ universitar sau de cercetare din România în 2023, ca Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române.

În timpul editării textului, a devenit evident că noua ediție a *Evangheliarului* tipărit la Snagov în 1697, se deosebește de cele anterioare prin două aspecte: a) structura textului, deoarece acuratețea referințelor biblice în raport cu momentele anului bisericesc este restabilită și asigurată, realizându-se astfel corelația între cartea liturgică de uz ecleziastic și textul-arhetip, Noul Testament, împărțit în capitole; b) opțiunea lingvistică a editorului, care vizează specific și constant regimul timpurilor verbale, adică înlocuirea formelor de perfect simplu din ediția de bază (E1693) cu forme de perfect compus. Diferențele tipografice și lingvistice identificate între E1697 B[ucurești], E1697 I[ași] și E1697 V[iena], din cele unsprezece exemplare ale cărții păstrate până azi, indică desfășurarea unor etape în realizarea ediției, un comportament editorial și tipografic complex și neliniar. Această observație a fost publicată mai întâi ca articol (v. punctul 8).

Față de principiile de editare general observate în filologia românească, am adoptat o poziție critică evidentă lucrând la *Maxim Peloponesianul / Antim Ivireanul, Carte sau lumină...*, Snagov, 1699 (punctul 4). Abordarea mea a respectat principiile clasice ale filologiei românești în ceea ce privește limba, dar a adoptat un principiu care este de obicei omis, anume – și în ceea ce privește codurile lexicale ale textului – principiul păstrării punctuației originale a textului și al păstrării evidenței accentelor originale (dacă și când relevanța și semnificația lor în economia textului au fost bine documentate). Această abordare editorială asigură șansa de a surprinde diverse elemente ce aparțin aspectului original al textului, care altfel s-ar pierde sau ar fi obstrucționate. Cel puțin în unele cazuri (în funcție de natura textului, epoca din care provine și pe care o reprezintă, interesul pe care textul îl poate stârni în rândul publicului general, identitatea culturală/socială/intelectuală a noului cititor etc.), păstrarea punctuației originale a unui text ar trebui să se afle printre preocupările unui filolog. Întrebarea rămâne însă deschisă: există culturi și tradiții filologice care acordă punctuației textelor vechi aceeași atenție ca foneticii, morfologiei etc., și există altele care au abandonat cauza punctuației vechi; dar chiar și acele practici filologice care acordă o șansă ideii unei coerențe a textelor vechi se dovedesc mai puțin

riguroase și fidele afirmațiilor lor când vine vorba de munca editorială concretă – fapt ce dovedește dificultatea sarcinii.

III. În final, menționez contribuția mea la ediția academică a *Pravilei împăratului Dușan* – o ediție publicată în cadrul unui proiect al Academiei Sârbe de Științe și Arte, destinat recuperării tuturor versiunilor cunoscute ale acestui text reprezentativ pentru literatura juridică medievală sârbă, inclusiv versiunea românească conținută în ms. 3093 din fondul de carte veche al Bibliotecii Academiei Române. Este, mai precis, o compilație intitulată *Cartea judecății împăratului Constantin Justinian*, care include texte juridice traduse din slavonă și adaptate realităților românești ale vremii; filele 23v - 54r ale manuscrisului conțin *Pravila împăratului Dușan*, redactată la 10 octombrie 1776 (cf. punctul 3).

*

Cred cu tărie că experiența mea anterioară, ca rezultat al activității de cercetare și publicare detaliate mai sus, reprezintă un fundament optim pentru viitoarea publicare (alături de R. Vieru) a unei prime ediții critice a Ms. B.A.R. 85, *Apostol*, 1646, o versiune veche românească a *Apostolului*, copiată în secolul al XVII-lea. Cercetarea noastră preliminară asupra manuscrisului a dezvăluit deja date noi și originale despre practicile lingvistice și textuale ale copiștilor.

Granturi / Proiecte de cercetare

A. Finalizate

- 2013-2016 *Corpus electronic al textelor românești vechi (1521-1640)* (CETRV), cod PCE_PN-II-ID-PCE-2012-4-0285, 2013-2016, director de proiect: prof. univ. dr Alexandru Gafton; cercetător senior
- 2002-2005 *Limbă și cultură ecleziastică*, cod CNCISIS: 199, 2002-2005, director de proiect: prof. univ. dr Vasile D. Țâra; membră

B. În proces de evaluare

- 2025-2029 *Connecting Worlds. Manuscript Culture in Romanian-Speaking Regions between Language Contact, Music and Visual Arts (16th – 18th Centuries)* – proiect din Planul național de cercetare, dezvoltare și inovare 2022-2027, Competiția Centre de excelență, PN-IV-PRO-CoE-2023-1, 2023-2024; Programul Provocări, Subprogramul Parteneriate pentru Agenda Strategică. Director general de proiect – CS I dr. Emanuela Timotin, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române, București; director partener Institutul de Studii și Cercetări Socio-Umaniste „Titu Maiorescu” din Timișoara, Filială a Academiei Române – Conf. univ dr., CS II, Adina Chirilă

Redacții și comitete științifice

În prezent (2017-) Redactor, „Diacronia”, I (2015), www.diacronia.ro



În prezent (2015-) Referent, „Diacronia”, I (2015), www.diacronia.ro

În prezent (2024-) Redactor-șef adjunct, AUT. *Seria Științe filologice*, Timișoara I (1963)

2013 Membră în Comité scientifique du COLLOQUE SCIENTIFIQUE INTERNATIONAL «*Poétique, Mythes et Croyances*» Bruxelles, le 14 et le 15 juin 2013. (Ambassade de Roumanie au Royaume de Belgique, Université Libre de Bruxelles, Lectorat de roumain de la Faculté de Philosophie et Lettres, Institut d'Etude des Religions et de la Laïcité, Institut de la Langue Roumaine)

Prelegeri invitate (keynote speaker)

O ipoteză privind paternitatea traducerii aflate la baza ms. rom. BAR 85, Apostol, 1646, și alte câteva note asupra textului, UBB, Facultatea de Litere, Cercul „DiaLex”, 20.11.2024.

Note filologice asupra unui manuscris slavo-român din secolul al XVII-lea. (Ms. rom. 85, B.A.R.), în cadrul programului Conferințele Academiei Române, Limba română și relația ei cu istoria și cultura românilor, 2023-2024, al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române, București, 22.02.2024.

La Psalmi. Note de lectură ale unui cititor profan – Academia Română, Filiala Timișoara: Ștefan Augustin Doinaș. *O sută de ani de la naștere*, 6 mai 2022, Timișoara.

Presenze della lingua romena antica in Rete – Università degli Studi di Padova, Società di studi romeni „Miron Costin”, 07 Maggio 2020 (Videoconferenza Zoom).

Antim Ivireanul și impunerea limbii române ca limbă de cult și de cultură – Institut für Romanistik, Viena, 10 decembrie 2013.

Participări la conferințe

a. în străinătate

„Limba, literatura și cultura română – provocări și perspective”, УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, 25-26 mai 2023.

ICS.3 – 3rd International Conference on Sociolinguistics: **Diversities, New Media and Language Management**, Faculty of Arts, Charles University in Prague, and the Czech Language Institute of the Czech Academy of Sciences, August 24-26, 2022, Prague.

ESTS 2019 – Sixteenth Annual Conference of the European Society for Textual Scholarship **Textual Scholarship in the 21st Century**, Universidad de Málaga, 28-29 November 2019.

Simpozionul Internațional **100 de ani de romanistică la Zagreb: tradiție, contacte, perspective**, Facultatea de Științe Umaniste și Sociale a Universității din Zagreb, Zagreb, 15-17 nov. 2019.

Congresul Internațional **Corpuri de femei, imagine și timp. O istorie interdisciplinară a privirii**, Universitatea din Granada, 26-28 iunie 2014.

MTIP 2012 – International Scientific Conference **Meaning in Translation: Illusion of Precision**, Institute of Applied Linguistics of Riga Technical University, Riga, Latvia, 12-15 sept. 2012.

b. în țară, internaționale (selectiv)

International Conference **Köztes Terek/Spaces in Between**, The Intercultural Confluences Research Center of the Department of Humanities, Faculty of Economics, Social-Human Sciences and Engineering, "Sapientia" Hungarian University of Transilvania, Miercurea Ciuc, 26-27 April 2019.

Colocviul Internațional „Latinitate – Romanitate – Românită”, Uniunea Latină din România, Universitatea „Valahia” din Tîrgoviște, Edițiile XV (2016), XVI (2017).

Zilele „Sextil Pușcariu”, Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Cluj-Napoca, Edițiile I (2013), II (2015).

LR 14 – Al 14-lea Colocviu internațional al Departamentului de limba română, UB, „Variația lingvistică: probleme actuale”, București, 28-29 noiembrie 2014.

CICCRE. Colocviul Internațional **Comunicare și cultură în România europeană**, Universitatea de Vest din Timișoara, Edițiile II (2013), VI (2017), IX (2021).

LR 12 – Al 12-lea Colocviu internațional al Departamentului de lingvistică, UB, „Limba română: variație sincronică, variație diacronică”, București, 14-15 decembrie 2012.

Colocviul internațional *Limba română – abordări tradiționale și moderne*, Ediția a II-a, Cluj-Napoca, 6-7 mai 2011.

LR 11 – Al 11-lea Colocviu internațional al Departamentului de limba română, UB, „Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică”, București, 9-10 decembrie 2011.

CoseClus 2009. Congrès International de Linguistique Intégrale, Deuxième édition, Cluj-Napoca, 23-25 septembrie, 2009.

LR 8 – Colocviul internațional „Limba română: teme actuale”, București, 5(-6) decembrie 2008.

c. naționale (selectiv)

„Text și discurs religios”, Iași, Edițiile I (2008), II (2009), III (2010), IV (2011), V (2012), VII (2014, Sibiu), VIII (2015, Cluj-Napoca), IX (2018, Rodna).

Colocviul național „Literatura română veche. Priorități ale cercetării actuale”, Academia Română, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, București, 27-28 iunie 2013.

Colocviul național de limba română „G.I. Tohăneanu”, Timișoara, Edițiile I (2008), III (2010), IV (2011) și V (2018).

Simpozionul „Zilele academice timișene”, Timișoara, Edițiile IX (2005), XIII (2009), XVII (2017).

„Lingvistica românească în context european”, Constanța, 8-10 mai 2003.

Simpozionul „Cartea Cărților”, Timișoara, Edițiile V (2000) și VI (2002).

Evenimente științifice organizate

Conferința națională „Text și discurs religios”, VI, Universitatea de Vest din Timișoara, 15-16 nov. 2013.

Societăți științifice din care fac parte

- În prezent (2009-) Asociația Culturală *Text și discurs religios*, Iași (www.entdr.ro)
- În prezent (2016-) *Répertoire des historiens de la traduction*, Ottawa (<http://arts.uottawa.ca/>)
- În prezent (2013-) GCLA, *German Cognitive Linguistics Association* (<http://www.dgkl-gcla.de/welcome/>)
- 2008 Societatea Română de Dialectologie, Cluj

Timișoara,
12.05.2025

